

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tullilain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi tullilakia. Lailla täydennettäisiin Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta kulttuuriesineiden tullialueelle siirtämisestä ja tuonnista säätämällä asetuksen edellyttämistä seuraamuksista sellaisten kulttuuriesineiden EU:n tullialueelle siirtämisestä, jotka on poistettu sen maan alueelta, jossa ne luotiin tai josta ne löydettiin, vastoin kyseisen maan lakeja ja asetuksia. Ehdotetun lain nojalla Tulli voisi määrätä seuraamusmaksun, jos tällaisia kulttuuriesineitä siirretään Suomessa EU:n tullialueelle.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 28.12.2020.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Tausta	3
1.2 Valmistelu	3
2 EU-säädöksen tavoitteet ja pääasiallinen sisältö.....	4
3 Nykytila ja sen arviointi.....	5
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	5
5 Lausuntopalaute	6
6 Säännöskohtaiset perustelut.....	6
7 Voimaantulo	8
8 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys	8
LAKIEHDOTUS	9
Laki tullilain muuttamisesta	9
LIITE	11
RINNAKKAISTEKSTI.....	11
Laki tullilain muuttamisesta.....	11

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Esityksen taustalla on kansallista täytäntöönpanoa edellyttävä EU-säädös. Lähtökohtana EU-sääntelylle EU:n komissio ilmoitti vuonna 2015 annetun Euroopan turvallisuusagendan ja vuonna 2016 annetun terrorismin rahoituksen torjunnan vahvistamista koskevan toimintasuunnitelman yhteydessä aikovansa laatia säädösehdotuksen kulttuuriesineiden laittoman kaupan torjumiseksi. Asetuksella olisi tarkoitus pyrkiä estämään laittomasti vietyjen kulttuuriesineiden tuonti ja varastointi unioniin ja siten estää näillä tavaroilla käytävä laiton kauppa sekä terrorismin rahoittaminen. Komission ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi kulttuuriesineiden tuonnista (COM(2017) 375 final) julkaistiin 13.7.2017. Kulttuuriesineiden tullialueelle siirtämisestä ja tuonnista annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 2019/880 annettiin 17.4.2019.

Asetuksen vaatimusten noudattamiseen kannustamiseksi ja niiden kiertämisen estämiseksi jäsenvaltioiden olisi otettava käyttöön tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia seuraamuksia sellaisia tilanteita varten, joissa säännöksiä ei noudateta, ja annettava nämä seuraamukset tiedoksi komissiolle.

Kulttuuriesineiden laittoman kaupan ehkäisemiseen on etenkin Lähi-Idän tapahtumien vuoksi kansainvälisesti kiinnitetty enenevässä määrin huomiota 2010-luvulla erityisesti terrorismin rahoittamisen estämisen näkökulmasta. YK:n turvallisuusneuvosto on lukuisissa päätöslauselmissaan (esim. S/RES/2462 (2019)) kehottanut jäsenvaltioita kiinnittämään huomiota mm. kulttuuriomaisuuden laittoman kaupan terrorismin rahoittamisen estämiseksi. Myös Eurooppa-neuvosto on muistuttanut, että on tärkeää kiireellisesti parantaa kulttuuriomaisuuden laittoman kaupan torjuntaa (esim. päätelmät 12.2.2016). Pohjoismainen ministerineuvosto on myös antanut asiaa koskevia julkilausumia (12.5.2015 ja 30.10.2019 julkilausumat) ja kiinnittänyt huomiota pohjoismaiseen yhteistyöhön kulttuuriesineiden laittoman kaupan torjunnassa.

1.2 Valmistelu

EU-säädöksen valmistelu

Komission ehdotus (COM(2017) 375 final) esiteltiin neuvoston tulliliittotyöryhmälle 20.7.2017. Komissio julkaisi myös kattavan vaikutusanalyysin (SWD(2017) 262 final), jonka päätelminä mm. todetaan sääntelyvaatimusten ja tehokkaiden pelotteiden (seuraamusten) puuttumisen vaikeuttavan laittomuuksien torjuntaa.

Jäsenvaltiot suhtautuivat tulliliittotyöryhmässä ehdotukseen pääasiassa myönteisesti. Huolta aiheutti muun muassa ehdotuksen toteutuessaan aiheuttama taakka viranomaisille ja laillisesti toimiville maahantuojille. Keskusteluissa korostettiin myös sitä, että valvontamenettelyn on perustuttava nykyaikaiseen IT-järjestelmään. Lopputuloksena muun muassa päädyttiin varsinaisen maahantuonnin lisäksi kieltämään myös säännöstenvastaisesti lähtömaasta viedyn kulttuuriesineen siirtäminen EU:n tullialueelle. Tämä mahdollistaa kauttakulussa tai tullivarastoinnissa olevaan tavarahan puuttumisen. Muutos oli myös Suomen tavoitteiden mukainen.

HE 172/2020 vp

EU:n toimielinten väliset kolmikantaneuvottelut saatiin päätökseen joulukuussa 2018 (WK 15611/2018 INIT). Valmistelun eri vaiheissa kuultiin myös keskeisiä sidosryhmiä eli opetus- ja kulttuuriministeriötä, Museovirastoa sekä Tullia.

Ehdotuksesta annettiin U-kirjelmä U 51/2017 vp *Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi (laittomasti maasta vietyjen kulttuuriesineiden tuonnin valvonta)*, jonka johdosta hallintovaliokunta antoi lausunnon HaVL 31/2017 vp. Suuri valiokunta yhtyi erikoisvaliokunnan lausunnon mukaisesti valtioneuvoston kantaan. (SuVP 49/2017 vp).

Hallituksen esityksen valmistelu

Hallituksen esitys on valmisteltu valtiovarainministeriössä virkatyönä. Valmistelun eri vaiheissa on kuultu oikeusministeriön, Museoviraston sekä Tullin asiantuntijoita.

Hallituksen esityksen valmisteluasiakirjat ovat julkisessa palvelussa ja ladattavissa [valtioneuvoston hankesivuilta tunnuksella VM066:00/2020](#).

2 EU-säädöksen tavoitteet ja pääasiallinen sisältö

EU-asetuksella luodaan kolmansista maista Euroopan unioniin tapahtuvalle asetuksessa määriteltyjen kulttuuriesineiden maahantuonnille valvontajärjestelmä. Asetuksen liitteen A osassa on lueteltu kulttuuriesineet, joita asetus koskee. Liitteen B osa sisältää sellaiset A osan kulttuuriesineet, joiden maahantuonti edellyttää erityistä lupaviranomaisten myöntämä lupaa, jos esineen ikä on yli 250 vuotta. Liitteen C osa puolestaan sisältää A osan esineistä sellaiset, joita maahan tuotaessa on maahantuojan annettava esineen maahantuonnin yhteydessä kirjallinen vakuutus siitä, että esinettä ei ole viety sen ”alkuperämaasta” lakien vastaisesti. Vakuutusmenettelyn piiriin kuuluvat liitteen C osan kulttuuriesineet, kun ne ovat yli 200 vuoden ikäisiä ja vähintään 18 000 euron arvoisia.

Asetuksen yleisenä periaatteena on, että vientimaan lainsäädäntö määrittää laittomaksi katsotavan kulttuuriesineen kaupan. Laittomasti kolmannelta maasta vietyä asetuksen liitteen A osassa tarkoitettua kulttuuriesinettä ei saa asetuksen mukaan siirtää lainkaan EU:n tullialueelle. Asetuksen mukaan kielletään sellaisten kulttuuriesineiden tullialueelle siirtäminen, jotka ovat vastoin sen maan lakeja ja asetuksia, jossa ne luotiin tai josta ne löydettiin, poistettu kyseisen maan alueelta. Kiellon kohteena olevilta esineiltä ei edellytetä tiettyä ikää tai arvoa, vaan ratkaisevaa on se, onko niiden viennissä ”alkuperämaasta” rikottu lainsäädäntöä asetuksessa sanotulla tavalla.

Asetuksella säädettäviä tuontilupa- ja kirjallisen vakuutuksen vaatimismenettelyjä aletaan soveltaa päivästä, jolloin asetuksen 8 artiklassa tarkoitettu sähköinen järjestelmä on toimintavalmis, tai viimeistään 28 päivästä kesäkuuta 2025. Kieltoa siirtää EU:n tullialueelle lainsäädännön vastaisesti vietyjä asetuksen tarkoittamia kulttuuriesineitä sekä kieltoa koskevaa sanktiointivoitetta aletaan kuitenkin soveltaa jo 28 päivästä joulukuuta 2020. Asetuksen nojalla jäsenvaltioiden olisi vahvistettava niitä seuraamuksia koskevat säännöt, joita sovelletaan asetuksen rikkomiseen, ja toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet seuraamusten täytäntöönpanon varmistamiseksi. Seuraamusten on oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia.

EU-säädöstä ehdotetaan täydennettäväksi säätämällä tullilakiin hallinnollinen sanktio asetuksessa säädetyin kulttuuriesineen EU:n tullialueelle siirtämistä koskevan kiellon rikkomisesta.

3 Nykytila ja sen arviointi

Kulttuuriesineiden tuontia EU:n ulkopuolelta eli ns. kolmansista maista ei ole säännelty lukuun ottamatta Irakia ja Syyriaa koskevia erityisrajoituksia (pakotteet) sekä tilanteita, joissa kulttuuriesineisiin kohdistuu muun valtion esittämiä palautusvaatimuksia tai pyyntöjä. Kulttuuriesineiden tuontia ei siten valvota, eikä Suomeen tuoduista kulttuuriesineistä tehtyjä havaintoja raportoida lähtömaahan, ellei lähtömaasta käsin tehdä asiassa aloitetta.

Tieteellisesti, taiteellisesti ja historiallisesti arvokkaiden esineiden maastavientiä Suomesta on rajoitettu, jotta arvokkain kulttuuriomaisuus säilyisi Suomessa osana historiaa ja kulttuuri-identiteettiä. Vastaavasti kulttuuriesineiden vientiä Unionin tullialueelta on rajoitettu EU-lainsäädännöllä. Kulttuuriesineiden maastaviennin rajoittamisesta annettu laki (933/2016), neuvoston asetus (EY) 116/2009 ja komission täytäntöönpanoasetus (EU) N:o 1081/2012 sisältävät säännökset kulttuuriesineiden maastavientiä koskevasta lupamenettelystä, luvaton vientiä koskevista rangaistusseuraamuksista sekä Tullille säädetystä valvontavelvollisuudesta.

Kulttuuriesineiden maahantuontiin liittyviä kysymyksiä on käsitelty lisäksi mm. opetusministeriön selvityksessä *Kulttuuriesineisiin kohdistuvien laittomuuksien ehkäiseminen* (Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2008:22). Selvityksen keskeinen johtopäätös oli, että tuontilainsäädännön puute vaikeuttaa UNESCO 1970 yleissopimuksen päämäärien toteuttamista. Kyseessä on yleissopimus kulttuuriomaisuuden luvattoman tuonnin, viennin ja omistusoikeuden siirron kieltämiseksi ja ehkäisemiseksi.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

EU-asetus antaa jäsenvaltioille harkinnan varaa, säätävätkö ne hallinnollisia vai rikosoikeudellisia seuraamuksia. Hallituksen esityksen valmistelussa on katsottu, että jos tullialueelle siirretty tavara on tullioikeudellisesti tuotu maahan tai sitä on yritetty, täytyisi rikoslain 46 luvun 4 §:ssä säädetyn salakuljetuksen tunnusmerkistö, koska silloin olisi tuontia koskevien säännösten tai määräysten vastaisesti tuotu tai yritetty tuoda maahan tavaraa, jonka tuonti on kielletty. EU:n asetus kuitenkin kieltää jo kyseisten kulttuuriesineiden siirtämisen tullialueelle. Sillä tarkoitetaan asetuksen mukaan mitä tahansa sellaisten kulttuuriesineiden saapumista unionin tullialueelle, jotka ovat unionin tullikoodeksin mukaisesti tullivalvonnan tai tullitarkastuksen alaisia unionin tullialueella. Tämä merkitsee, että kieltöä voi rikkoa, vaikka tavaraa ei edes yritettäisi tuoda maahan. Tällaisia tapauksia olisivat tavaran asettaminen kauttakuljetukseen siten, että sen olisi tarkoitus päätyä muuhun maahan, tai siten, että tavara asetettaisiin väliaikaisen varastoinnin menettelyyn, jolloin vasta varastoinnin jälkeen selviää, yritetäänkö tavara tuoda maahan vai viedäänkö se muualle. EU:n tullialueelle siirtämiskieltoa rikkoisi myös tavaran asettaminen vapaa-alueelle, mutta Suomeen ei ole vapaavarastoja lainkaan perustettu. Koska sanotuissa tilanteissa ei ole tavaran maahantuontia edes yritetty, ei salakuljetusrikoksen tunnusmerkistö täyty Siksä esityksellä ehdotetaan säädettäväksi tullilakiin näitä tilanteita varten asetuksen edellyttämät seuraamukset hallinnollisina seuraamusmaksuina.

EU-asetuksen kieltämällä EU:n tullialueelle siirtämisellä tarkoitetaan asetuksen 2 artiklan 2 kohdan mukaan mitä tahansa sellaisten kulttuuriesineiden saapumista unionin tullialueelle, jotka ovat asetuksen (EU) N:o 952/2013 mukaisesti tullivalvonnan tai tullitarkastuksen alaisia unionin tullialueella. Sanktioimiseksi on päädytty esittämään hallinnollista seuraamusta, koska asetus kieltää kulttuuriesineiden tullialueelle siirtämisen tahallisuudesta riippumatta. Hallinnollinen seuraamus voitaisiin näin ollen määrätä myös tapauksissa, joissa on tapahtunut maahan tuonti, mutta salakuljetusrikoksen täyttymisen edellyttämä tekijän tahallisuus puuttuu, eikä salakuljetusrikoksesta voida näin ollen tuomita.

Ehdotettavan säännöksen nojalla Tulli voisi määrätä seuraamusmaksun sille, joka asetuksen 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettulla tavalla siirtää Suomen tullialueelle neuvoston asetuksen liitteen A osassa tarkoitettua kulttuuriesineen, joka on vastoin sen maan lakeja ja asetuksia, jossa esine luotiin tai josta se löydettiin, poistettu kyseisen maan alueelta.

Seuraamusmaksu voisi tulla määrättäväksi sekä yksityishenkilölle että oikeushenkilölle, minkä vuoksi maksun suuruudelle esitetään melko suurta vaihteluväliä eli 500 – 10 000 euroa. Määrättävän seuraamusmaksun suuruuden olisi perustuttava kokonaisarviointiin. Maksun suuruuteen vaikuttaisi menettelyn moitittavuus ja toistuvuus sekä tekijän taloudellinen asema. Lisäksi olisi otettava huomioon menettelyllä tavoiteltu hyöty, mihin vaikuttaisi kyseessä olevan esineen arvo, sekä tekijän yhteistyö Tullin kanssa asian selvittämiseksi. Ehdotus sisältäisi myös säännöksen siitä, milloin seuraamusmaksu on jätettävä määräämättä, sekä kahdenkertaisen rangaistuksen estämiseksi säännöksen seuraamusmaksun toissijaisuudesta ns. *ne bis in idem* -säännön huomioimiseksi. Lisäksi ehdotetaan säädettäväksi, että tullilain tullivelan perintää koskevia säännöksiä sovelletaan myös seuraamusmaksuun.

5 Lausuntopalaute

Esitysluonnoksesta pyydettiin 27. elokuuta lausuntoja oikeusministeriöltä, opetus- ja kulttuuriministeriöltä, sisäministeriöltä, Museovirastolta sekä Tullilta. Lausuntoaajan päättyessä 18. syyskuuta lausunnot oli vastaanotettu oikeusministeriöltä, sisäministeriöltä, sekä Tullilta.

Oikeusministeriö kiinnitti lausunnossaan erityishuomiota seuraamusmaksun perintään, seuraamusmaksun toissijaisuuteen sekä siihen että seuraamusmaksun määräämättä jättämisen tulee olla sidottua harkintaa siten, että se tulee jättää määräämättä laissa säädettävien edellytysten täytyessä. OM totesi lausunnossaan myös, että kaksoisrangaistavuuden kiellon toteutuminen ei saa jäädä kiinni henkilön omasta aktiivisuudesta siten, että hänen tulisi hakea seuraamusmaksun poistoa kaksoisrangaistustilanteissa. Kaikki oikeusministeriön säännösehdotuksiin esittämät huomiot ovat otettu jatkovalmistelussa huomioon. Lisäksi oikeusministeriön lausunnon huomioiden perusteella tarkennettiin perusteluita muun muassa määrättävän seuraamusmaksun suuruuteen vaikuttavien seikkojen ja esityksen suhdetta perustuslakiin kuvaaviin perusteluihin.

Tulli totesi lausunnossaan, ettei sillä ole huomauttamista ehdotuksen johdosta, vaikka se Tullin mukaan aiheuttaisi poikkeamista vakiintuneista seuraamusten määräämiskäytännöistä. Lausunnon mukaan uutta olisi se, että seuraamusmaksun suuruus riippuisi osittain tekijän yhteistyöstä Tullin kanssa asian selvittämiseksi. Uutta olisi myös, että seuraamusmaksu voitaisiin jättää määräämättä, jos tavara on saatu vahingoittumattomana Tullin haltuun. Lisäksi Tulli kiinnitti lausunnossaan huomiota siihen, että kyseeseen tulevat tilanteet eivät ole rikosasioita, eikä näin ollen voida toimia esitutkintalain tai pakkokeinolain nojalla. Haltuunotto voitaisiin tehdä tullilain 11 §:n tarkoittamalla päätöksellä tavaran haltuunotosta.

Sisäministeriön lausunnossa todettiin sisäministeriön poliisiosaston pitävän luonnosta hallituksen esitykseksi kannatettavana.

6 Säännöskohtaiset perustelut

75 §. Tullin periminen ulosottoihin ja perimisen turvaaminen. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että sen 2 momenttiin lisättäisiin seuraamusmaksu maksuna, jonka perintään sovelletaan tullilain 11 luvun tullivelan perintää koskevia säännöksiä, jolloin sääntely kattaisi myös sen, kuinka seuraamusmaksu pannaan täytäntöön.

99 a §. Seuraamusmaksu. Pykälä ehdotetaan lisättäväksi tullilain 14 lukuun, jossa säädetään seuraamuksista.

Pykälän 1 momentin nojalla Tulli voi määrätä seuraamusmaksun. Säännöksellä täydennettäisiin Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 2019/880 säädetyä sen edellyttämällä tavalla. EU:n asetus edellyttää, että jäsenvaltioiden olisi otettava käyttöön tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia seuraamuksia sellaisia tilanteita varten, joissa säännöksiä ei noudateta. Seuraamusmaksu tulee sovellettavaksi vain tapauksissa, joissa tullialueelle on siirretty esine, jonka vienti on tapahtunut vastoin sen maan lakeja ja asetuksia, jossa esine luotiin tai josta se löydettiin. Esineen tullialueelle siirtäjä ei välttämättä ole itse osallinen säännösten vastaiseen vientitapahtumaan, mutta hän on kuitenkin ryhtynyt tavaraan, jonka osalta tällainen lain-säädännön rikkominen on tapahtunut. EU:n asetuksella kulttuuriesineiden tullialueelle siirtämisestä ja tuonnista on tavoiteltu, että kulttuuriesineiden ostajat ja niitä Euroopan unioniin siirtävät ja tuovat, joutuvat toimimaan korostetun huolellisesti ja varomaan ryhtymistä kulttuuriesineisiin, joiden osalta on tapahtunut säännösten vastainen vienti. Sääntelyn tavoitteen voidaan katsoa edellyttävän seuraamusta, jonka taso on riittävän varoittava.

Seuraamusmaksu voi tulla määrättäväksi sekä yksityishenkilölle että oikeushenkilölle, minkä vuoksi seuraamusmaksulle ehdotetaan melko suurta vaihteluväliä eli 500 – 10 000 euroa. Pykälän 2 momentin mukaan määrättävän seuraamusmaksun suuruuden olisi perustuttava kokonaisarviointiin, jossa olisi otettava huomioon menettelyn moitittavuus ja mahdollinen toistuvuus, siten että moitittavammasta tai toistuvasta teosta määrätään korkeampi seuraamusmaksu. Moitittavuuteen vaikuttaisi esimerkiksi onko tekijä ollut tietoinen siitä, että teon kohteena oleva esine on viety säännösten vastaisesti ”alkuperämaasta” tai piittaamaton selvittämään onko näin tapahtunut. Myös tekijän taloudellinen asema olisi otettava huomioon siten, että sanktion on oltava riittävän varoittava suhteessa tekijän taloudelliseen asemaan. Arvioinnissa olisi otettava huomioon menettelyllä tavoiteltu hyöty, jos se on määritettävissä esimerkiksi kyseessä olevan esineen arvon tai kulttuurihistoriallisen merkityksen kautta. Lisäksi arvioinnissa tulisi ottaa huomioon tekijän yhteistyö Tullin kanssa asian selvittämiseksi. Suuren vaihteluvälin ja useanlaisten seuraamusmaksun suuruuteen vaikuttavien tekijöiden kautta ehdotuksen on arvioitu mahdollistavan tehokkaat, oikeasuhteiset ja varoittavat seuraamukset.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin myös seuraamusmaksu määräämättä jättämisestä, jota sovelletaan edellyttäen, että teon kohteena oleva tavara on saatu vahingoittumattomana Tullin haltuun, ja teko on ilmeisesti johtunut anteeksi annettavasta huomaamattomuudesta tai ajattelemattomuudesta tai jos seuraamuksen määrääminen muusta syystä olisi ilmeisen kohtuutonta.

Pykälän 4 momentin mukaan seuraamusmaksu määrätään maksettavaksi valtiolle. Koska seuraamusmaksun perintään sovellettaisiin tullilain 75 §:ään esitettävän muutoksen vuoksi verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annettua lakia (706/2007), esitetään kyseistä laista poikkeavasti säädettäväksi, että seuraamusmaksun perintä edellyttää päätöksen lainvoimaisuutta.

Tullilain 13 luvun säännökset muutoksenhausta Tullin päätökseen soveltuvat myös seuraamusmaksuun.

99 b §. Seuraamusmaksun toissijaisuus. Pykälä ehdotetaan lisättäväksi tullilain 14 lukuun, jossa säädetään seuraamuksista. Pykälän tarkoituksena on huomioda kaksoisrangaistavuuden kielto, ettei samasta teosta voida määrätä useampia rangaistusluonteisia seuraamuksia. Pykälän 1 momentin nojalla seuraamusmaksu olisi toissijainen siten, ettei sitä voisi määrätä sille, jota epäillään samasta teosta esitutkinnassa, syyteharkinnassa tai tuomioistuimessa vireillä olevassa rikosasiassa tai jota vastaan samasta teosta nostettu syyte on tuomioistuimessa lainvoimaisesti

HE 172/2020 vp

ratkaistu. Jos henkilölle on määrätty seuraamusmaksu ja hänet myöhemmin tuomitaan rangaistukseen saman esineen maahantuonnista, on Tullin poistettava pykälän 2 momentin nojalla seuraamusmaksu.

7 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 28.12.2020.

8 Suhde perustuslakiin ja säättämisjärjestys

Tullilain muutoksella ei arvioida olevan vaikutuksia perusoikeuksien toteutumiseen.

Perustuslakivaliokunnan vakiintuneen tulkinnan mukaan kyseessä on sanktioluonteinen hallinnollinen seuraamus, joka ei ole perustuslain 81 §:n mukainen vero tai maksu. Valiokunta on asiallisesti rinnastanut rangaistusluonteisen taloudellisen seuraamuksen rikosoikeudelliseen seuraamukseen (PeVL 2/2017 vp, PeVL 14/2013 vp, PeVL 17/2012 vp, PeVL 9/2012 vp).

Koska hallinnollisen seuraamukseen sisältyy merkittävää julkisen vallan käyttöä, tulee siitä säätää perustuslain 2 §:n 3 momentin nojalla lailla (oikeusvaltioperiaate). Laissa on valiokunnan mukaan täsmällisesti ja selkeästi määriteltävä seuraamuksen ja sen suuruuden perusteista ja oikeusturvasta samoin kuin lain täytäntöönpanon perusteista (PeVL 2/2017 vp, PeVL 14/2013 vp, PeVL 17/2012 vp, PeVL 9/2012 vp, PeVL 57/2010 vp).

Vaikka perustuslain 8 §:n rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen täsmällisyysvaatimus ei sellaisenaan kohdistu hallinnollisten seuraamusten sääntelyyn, ei tarkkuuden yleistä vaatimusta kuitenkaan voida tällaisen sääntelyn yhteydessä sivuuttaa (PeVL 2/2017 vp, PeVL 14/2013 vp, PeVL 17/2012 vp, PeVL 9/2012 vp, PeVL 57/2010 vp).

Lisäksi säännösten tulee täyttää sanktioiden oikeasuhtaisuuteen liittyvät vaatimukset (esim. PeVL 2/2017 vp, PeVL 28/2014 vp, PeVL 15/2014 vp). Oikeasuhtaisuuteen liittyy myös kysymys seuraamuksen määräämättä jättämisestä. Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan PeVL 21/2020 vp todennut, että sanktion määräämättä jättämisestä on välttämätöntä olla sidottua harkintaa (PeVL 39/2017 vp, PeVL 49/2017 vp). Lisäksi valiokunta on lausunnossaan PeVL 21/2020 vp pitänyt välttämättömänä, että kyseessä olevaa sääntelyä täydennetään nimenomaisella säännöksellä sanktion määräämättä jättämisestä kokonaan tai osittain esimerkiksi laininlyönnin vähäisyyden tai sille osoitetun pätevän syyn perusteella tai muutenkin, jos sanktion määrääminen olisi erityisestä syystä kohtuutonta (PeVL 49/2017 vp). Seuraamusmaksu jätettäisiin 99 a §:n 3 momentin nojalla määräämättä, jos teon kohteena oleva tavara on saatu vahingoittumattomana Tullin haltuun ja teko on ilmeisesti johtunut anteeksi annettavasta huomamattomuudesta tai ajattelemattomuudesta tai jos seuraamuksen määrääminen muusta syystä olisi ilmeisen kohtuutonta.

Edellä mainituilla perusteilla lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Ponsi

Koska kulttuuriesineiden tullialueelle siirtämisestä ja tuonnista annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 2019/880 on säännöksiä, joita ehdotetaan täydennettäväksi lailla, annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

tullilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
*muutetaan tullilain (304/2016) 75 §:n 2 momentti ja
lisätään lakiin uusi 99 a ja 99 b § seuraavasti:*

75 §

Tullin periminen ulosottoihin ja perimisen turvaaminen

Tämän luvun säännöksiä sovelletaan myös Tullin kantamien muiden verojen, tullin- ja veronkorotuksen, virhemaksun, seuraamusmaksun sekä julkisoikeudellisten maksujen perintään, jollei laissa toisin säädetä.

14 luku

Seuraamukset

99 a §

Seuraamusmaksu

Tulli voi määrätä seuraamusmaksun sille, joka kulttuuriesineiden tullialueelle siirtämisestä ja tuonnista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 2019/880 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla siirtää Suomen tullialueelle mainitun asetuksen liitteen A osassa tarkoitetun kulttuuriesineen, joka on poistettu sen maan alueelta, jossa se luotiin tai josta se löydettiin, vastoin kyseisen maan lakeja ja asetuksia.

Seuraamusmaksun määrä on vähintään 500 ja enintään 10 000 euroa. Maksun määrä perustuu kokonaisarviointiin. Seuraamusmaksun määrää arvioitaessa on otettava huomioon menettelyn moitittavuus ja toistuvuus sekä tekijän taloudellinen asema. Lisäksi arvioinnissa on otettava huomioon menettelyllä tavoiteltu hyöty, jos se on määritettävissä, sekä tekijän yhteistyö Tullin kanssa asian selvittämiseksi.

Seuraamusmaksu jätetään määräämättä, jos teon kohteena oleva tavara on saatu vahingoittumattomana Tullin haltuun ja teko on ilmeisesti johtunut anteeksi annettavasta huomaamattomuudesta tai ajattelemattomuudesta tai jos seuraamuksen määrääminen muusta syystä olisi ilmeisen kohtuutonta.

Seuraamusmaksu määrätään maksettavaksi valtiolle, ja se on täytäntöönpanokelpoinen, kun päätös siitä on tullut lainvoimaiseksi.

HE 172/2020 vp

99 b §

Seuraamusmaksun toissijaisuus

Seuraamusmaksua ei saa määrätä sille, jota epäillään samasta teosta esitutkinnassa, syyteharkinnassa tai tuomioistuimessa vireillä olevassa rikosasiassa tai jota vastaan samasta teosta nostettu syyte on tuomioistuimessa lainvoimaisesti ratkaistu.

Tullin on poistettava seuraamusmaksu, jos se, jolle on määrätty seuraamusmaksu, myöhemmin tuomitaan rangaistukseen saman kulttuuriesineen maahantuonnista.

Tämä laki tulee voimaan 28 päivänä joulukuuta 2020.

Helsingissä 15.10.2020

Pääministeri

Sanna Marin

Valtiovarainministeri Matti Vanhanen

Laki

tullilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tullilain (304/2016) 75 §:n 2 momentti ja
lisätään lakiin uusi 99 a ja 99 b § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

75 §

*Tullin periminen ulosottotoimin ja perimisen
turvaaminen*

Ehdotus

75 §

*Tullin periminen ulosottotoimin ja perimisen
turvaaminen*

Tämän luvun säännöksiä sovelletaan myös Tullin kantamien muiden verojen, tullin- ja veronkorotuksen, virhemaksun sekä julkisoikeudellisten maksujen perintään, jollei laissa toisin säädetä.

Tämän luvun säännöksiä sovelletaan myös Tullin kantamien muiden verojen, tullin- ja veronkorotuksen, virhemaksun, seuraamusmaksun sekä julkisoikeudellisten maksujen perintään, jollei laissa toisin säädetä.

14 luku

Seuraamukset

99 a §

Seuraamusmaksu

Tulli voi määrätä seuraamusmaksun sille, joka kulttuuriesineiden tullialueelle siirtämisestä ja tuonnista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 2019/880 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla siirtää Suomen tullialueelle mainitun asetuksen liitteen A osassa tarkoitettua kulttuuriesineen, joka on poistettu sen maan alueelta, jossa se luotiin tai josta se löydettiin, vastoin kyseisen maan lakeja ja asetuksia.

Seuraamusmaksun määrä on vähintään 500 ja enintään 10 000 euroa. Maksun määrä perustuu kokonaisarviointiin. Seuraamusmaksun määrää arvioitaessa on otettava huomioon menettelyn moitittavuus ja toistuvuus

Voimassa oleva laki

Ehdotus

sekä tekijän taloudellinen asema. Lisäksi arvioinnissa on otettava huomioon menettelyllä tavoiteltu hyöty, jos se on määritettävissä, sekä tekijän yhteistyö Tullin kanssa asian selvittämiseksi.

Seuraamusmaksu jätetään määräämättä, jos teon kohteena oleva tavara on saatu vahingoittumattomana Tullin haltuun ja teko on ilmeisesti johtunut anteeksi annettavasta huomaamattomuudesta tai ajattelemattomuudesta tai jos seuraamuksen määrääminen muusta syystä olisi ilmeisen kohtuutonta.

Seuraamusmaksu määrätään maksettavaksi valtiolle, ja se on täytäntöönpanokelpoinen, kun päätös siitä on tullut lainvoimaiseksi.

99 b §

Seuraamusmaksun toissijaisuus

Seuraamusmaksua ei saa määrätä sille, jota epäillään samasta teosta esitutkinnassa, syyteharkinnassa tai tuomioistuimessa vireillä olevassa rikosasiassa tai jota vastaan samasta teosta nostettu syyte on tuomioistuimessa lainvoimaisesti ratkaistu.

Tullin on poistettava seuraamusmaksu, jos se, jolle on määrätty seuraamusmaksu, myöhemmin tuomitaan rangaistukseen saman kulttuuriesineen maahantuonnista.

—————
Tämä laki tulee voimaan 28 päivänä joulukuuta 2020.
—————